

Inbreng LTO tbv commissiedebat

Nationale veiligheid en weerbaarheid

Voedsel is geen vanzelfsprekendheid. De oorlog in Oekraïne en verstoringen in wereldwijde toeleveringsketens hebben ons pijnlijk duidelijk gemaakt hoe afhankelijk we zijn van internationale markten. In de door de VS aangejaagde mondiale handelsoorlog spelen voedsel en landbouwproducten een hoofdrol. Onze voedselproductieketen – van boer en tuinder, via verwerker naar supermarkt en consument – is nauw op elkaar afgestemd, maar daarmee kwetsbaar voor uitval. Per agrarische sector wisselt het sterk wat de kwetsbaarheden zijn bij noodsituaties in de eerste 72 uur. Vooral bij de dierlijke sectoren speelt dierenwelzijn daarin mee.

Voedselzekerheid is nationale veiligheid

De Nederlandse landbouwsector produceert dagelijks voedsel voor miljoenen mensen, binnen en buiten onze landsgrenzen. Een weerbare samenleving kan niet zonder een sterke, regionale voedselproductie. De helft van onze export wordt afgezet bij onze buurlanden en driekwart van de export blijft binnen de EU. Gegeven Nederland gelegen is in een vruchtbaar delta en daarnaast op een relatief gunstige breedtegraad, zal het relatieve en absolute belang van onze voedselvoorziening alleen maar toenemen.

De roep om betere wettelijke bescherming van het strategisch belang van voedselproductie wordt steeds luider. Denk bijvoorbeeld aan het beschermen van vruchtbare landbouwgrond tegen opkoop door buitenlandse partijen en het in de benen houden van cruciale productielijnen. Daarbij is het van belang om de productie van eiwitten en veevoer meer binnen de Europese grenzen te organiseren.

LTO roept daarom op:

- ➔ Erken voedselproductie als strategische sector binnen het nationale veiligheidsbeleid en neem voedselzekerheid structureel op in veiligheidsscenario's.
- ➔ Het beschermen van vruchtbare landbouwgrond is een ambitie uit het regeerakkoord, borg dit wettelijk.
- ➔ Stel protocollen en werkwijzen op om hamstergedrag te voorkomen. Doordat inwoners logischerwijs massaal voor zichzelf kiezen, kost het na uitval van energie veel extra capaciteit om schappen weer te vullen. Met een reële kans op voedselverspilling.
- ➔ Een aanbeveling uit de covidpandemie was het openhouden van “*green lanes*”. Dit zijn grensovergangen die openstaan voor alle vrachtvoertuigen die goederen vervoeren en waar controles of gezondheidscontroles niet langer dan 15 minuten mogen duren. Pleit in EU verband om grenzen open te houden, zodat arbeidskrachten kunnen blijven werken en dat de logistiek voor de voedselproductie en -distributie blijft.

Kwetsbaarheid van voedselketen

De zeer efficiënte en specialistische voedselproductieketen is een kracht en zwakte. Kracht want het zorgt dat elke Nederlander, en Europeaan kan beschikken over vers en betaalbaar voedsel. Maar de keten is ook zo op elkaar afgestemd dat het bij verstoring snel ontregeld is. Het verschilt sterk per agrarische sector waar de kwetsbaarheden en behoeften liggen. Ter illustratie wat de gevolgen zijn bij een noodsituatie waarbij drie dagen het stroomnet eruit ligt en er ernstige infrastructurele belemmeringen zijn:

Weerbaarheid in eerste 72 uur bij grootste agrarische sectoren:

- Melkveehouderij – Door stroomuitval zijn de eerste problemen met het tweemaal daags melken, en de opslag en afvoer van melk. Diervoer is geen probleem op korte termijn
- Pluimvee/varkenshouderij – Noodaggregaten zijn aanwezig (verplicht), maar voor beperkte tijd (max 12 uur), gemiddeld bedrijf heeft maar voor halve week diervoer en daarmee sterk afhankelijk van logistiek.
- Akkerbouw – Kan langer volhouden, bedrijven hebben vaak eigen aggregaten en brandstof aanwezig. Wel sterke afhankelijkheid van Rotterdamse haven voor export op wereldmarkt. Grootste risico is doorbraak dijken, vrijwel alle akkerbouw is in polders onder zeeniveau.
- Glastuinbouw – Via de warmtekrachtkoppelingen (WKK) levert de glastuinbouw aanzienlijke hoeveelheden elektriciteit op het net. De glastuinbouw is daarmee van cruciaal belang om schommelingen op het net op te vangen, zeker in crisissituaties.

LTO roept daarom op:

- ➔ In lijn met de [motie Omtzigt](#) is het verstandig om strategische voorraden aan te leggen om de Nederlandse voedselproductie te garanderen in onzekere tijden. Denk daarbij aan aardgas, kunstmest en soja voor diervoer.
- ➔ Het elektriciteitsnetwerk is een kwetsbaarheid, maar de agrarische sector biedt daarin ook kansen. Stimuleer opslag van stroom (batterijen) en gas (vergisting) om uitval van energie op te vangen in het landelijk gebied. Flexibele opslag kan ook de problematiek van netcongestie oplossen/verminderen.